

dette gjælder i langt mindre Grad, og hvor dog Expropriation er hjemlet, nemlig Anordningen om Bands Afledning af 29de Juli 1846, 2den Afdelings 3die Affnit, der handler om nye Vandledningsanlæg, og hvor de Tilfælde omtales, at Noget anseer det fornødent at erholde en aldeles ny Vandledning anlagt over Andres Grund; i saa Fald kan ogsaa, under Jagttagelse af de i Anordningen foreskrevne nærmere Regler, Expropriation finde Sted. Bisnok kan ogsaa en saadan Foranstaltning interessere flere end en enkelt Grundeier; men i Regelen vil dog her Interessens være indskrænket indenfor en langt snævrere Kreds end i de nylig nævnte, af den ærede Forslagsstiller anførte Tilfælde. Det er klart, at man her nærmest har taget Hensyn til, at den Nytte, der kan opnaaes ved Expropriationen i Anledning af et projecteret Vandanlæg, ofte maa ansees langt overveiende imod den Ulempe, som Expropriationen kan medføre for vedkommende Grundeier, naturligtvis naar der, som Anordningen hjemler, gives fuld Erstatning. Men den vigtigste af alle Lovbestemmelser, hvorom her kan være Tale, er og bliver dog Grundlovens 87de Paragraph, som ogsaa den ærede Forslagsstiller valgte til sit Udgangspunkt. I denne Paragraph udtales det, at vel en Eier kan tilpligtes at afstaa sin Eiendom, men ikke uden hvor Almeenvellet fordier det, og det kan ikkun skee imod fuldständig Erstatning. Det er aldeles vist, at denne Grundlovs-Paragraph ikke kan forstaaes blot om Expropriationer til offentligt Brug; dette er jo og, efter hvad jeg har tilladt mig at bemærke, i fuldkommen Harmonie med den tidligere Lovgivning. Men det er paa den anden Side vist, at, naar Grundlovens § 87 taler om Expropriation, saa træder denne klarligen frem som en stærk Undtagelse fra den almindelige Regel, som en ganske særegen Undtagelse, der kun skal være hjemlet, hvor Almeenvellet kræver det, og paa disse sidste Ord maa der lægges stor Vægt, jeg siger, en sær Undtagelse fra den almindelige Regel: Eiendomsrettens

Ukrænkelighed. Velan, lad os nu see, hvorledes denne Grundlovs-Bestemmelse er bragt til Anvendelse i det foreliggende Lovudkast. Det er en stor, men ogsaa en dristig Tanke at ville inddrage mange tusinde Tønder Hartkorn, ja en betydelig Deel af Danmarks Jordbund under Expropriationsloven. Sænderligen, det stiller sig her en heel Deel anderledes, end som en særegen Undtagelse fra den almindelige Regel; det er i et ganske overordentlig stort Omfang, at Expropriationen her skulde finde Sted. Men, sagde den ærede Forslagsstiller, paa Omfanget kommer det, i og for sig, ikke an; Hayes der kun Hjemmel i Lovgivningen, og navnlig i Grundloven, for, at Expropriation lovlig kan benyttes, saa ligger der fra Principets Side lidet Magt paa, om den anvendes i et større eller mindre Omfang. Her er altsaa, yttrede den ærede Forslagsstiller, ikke længere Spørgsmaal, om Expropriationen kan bestaae med Ret og Retfærdighed; Spørgsmaalet er alene, om det Gode, der skal opnaaes ved samme, virkelig opveier de Ulemper, som følge med Expropriationen. Men skulde den ærede Forslagsstiller ikke heri have taget feil? Naar Grundloven hjemler Expropriation, er det, som sagt, kun forsaavidt Almeenvellet kan antages at fordre den; til denne Betingelse knytter sig Berettigelsen.

Rettelser.

- Nr. 377 Sp. 6004 L. 28 f. o. „naar man undersøger den Mæsse Brev“, læs: „naar man undtager den Mæsse“.
- 390 Sp. 6209 L. 3. f. n. „Afstemningen over“ rettes til „Antagelsen af“.
- — Sp. 6215 L. 11 f. n. „Paragraphen“ læs: „Præsteparagraphen“.
- 395 Sp. 6.98 L. 16 og 17 f. o. „blot skulde indeholde, at Indquarteringsgodtgjørelsen var forhøjet, men ikke, at —“ læs: „skulde indeholde, at Indquarteringsgodtgjørelsen var forhøjet, men, at —“